

contraria non sit, sed dei uoluntas, eius que uocatio. Quod secundo dicit: Sequere me, & secutus est, neque redijt ad terrenum patrem, etsi id uellet; hoc indicat quod uocatio dei causa est, qd' sequimur ipsum, quodq; ad terrena relaberemur, nisi ipse nostrā contineret uoluntatē. Et de his duobus modis uolentiū sequi dominū, habet Matthæus capite octauo, numero septuagesimosexto. Tertius, designat eos, qui cū aliquandiu uixerint secundum spiritum, redeunt ad mundum: sperantes ubi uixerint certo tempore secundum mundi desyderium, se abrenunciaturos, ualeq; facturos mundo, & redituros ad uiuendum secundum deum. Quos dominus pronunciat ineptos regno dei, Nam quod apposuerant manum aratro, id est dederant operam uitæ spirituali: id non fuerat suæ uoluntatis, etsi deo id uolenti concors eorum esset uoluntas. Stultum igitur est derelicta illa uita, alteram sectatos, suæ uoluntati tribuere, ut postea dominum sequi possint cum uoluerint. Honoremus itaque diuinam uoluntatem, magnificemus diuinam uocationem, glorificemus diuinam bonitatem, per quam solam sequi possumus ipsum, & stare ne relabamur, & id uelle, ut eum sequamur. Quod si id nostræ tribuimus uoluntati, cum nunquam secundum dei uoluntatem uixerimus, sumus similes primo, dicentes: Sequar te quocunque ieris: & audimus ex hoc loco id, Filius hominis non habet ubi caput suū reclinet: nam in nobis non inhabitat ipsius diuinitas: siquidem caput CHRISTI, deus est. Si autem operati sumus aliquid secundum uoluntatem dei, deinde ad terrena relabimur, nostræ uoluntati fidentes, sumus similes tertio, & audimus id: Nemo mittens manum suam ad aratrum, & aspiciens retro, aptus est regno dei. Si uero operamur secundum dei uoluntatem, & id diuinæ uoluntati, non nostræ tribuimus, neque sequimur unquam uoluntatem nostram, nos etiam aliò trahentem: sed iugiter dei uoluntatē, & eam quidem solam: sumus similes secūdo, & audimus diuinam hanc uocem: Tu autē uade & annuncia regnum dei. Anūnciare autē regnū dei, est nihil sibi, sed omnia deo tribuere: sic nos instruente æterno patre per filium, qui cum filio, & spiritu sancto unus & solus deus est. Cui omnis honor, gloria, & gratiarum actio, in omnia seculorum secula. Amen.

1. Corin. 11.

CAPVT DECIMVM.

Post hæc autem designauit dominus & alios septuaginta duos, & misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem, & locum quò erat ipse uenturus. Et dicebat illis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis, ut mittat operarios in messem suam. Ite, ecce ego mitto uos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculum, neque peram, neq; calciamenta: & neminem per uiam salutaueritis. In quamcunque domum intraueritis, primum dicite: Pax huic domui. & si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax uestra: sin autem, ad uos reuertetur. In eadem autem domo manete, edentes & bibentes quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. Et in quamcunq; ciuitatē intraueritis, & susceperint uos, māducate quæ apponuntur uobis, & curate infirmos qui in illa sunt, & dicite illis: Appropinquet in uos regnum dei. In quamcunq; autem ciuitatem intraueritis, & non susceperint uos, exeuntes in plateas eius, dicite: Etiam puluerem qui

adhæsit nobis de ciuitate uestra, exergimus in uos. Tamē hoc scitote, quia
 appropinquabit regnum dei. Dico uobis, quia Sodomis in die illa remissi-
 90 us erit, quā illi ciuitati. ¶ Væ tibi Corozaim, uæ tibi Bethsaida: quia si in
 Tyro & Sidone factæ fuissent uirtutes, quæ factæ sunt in uobis, olim in cili-
 cio & cinere sedentes pœniterēt. Veruntamē Tyro & Sidoni remissius erit 20
 in iudicio, quā uobis. Et tu Capharnaum usq; ad cœlum exaltata, usq; ad
 91 infernū demergēris. ¶ Qui uos audit, me audit: & qui uos spernit, me sper-
 92 nit. Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me. ¶ Reuersi sunt autem
 septuagintaduo cum gaudio, dicentes: Domine, etiam dæmonia subiiciun-
 tur nobis in nomine tuo. Et ait illis: Videbam satanam sicut fulgur de cœlo 25
 cadentem. Ecce dedi uobis potestatem calcandi supra serpentes & scorio-
 nes, & super omnem uirtutem inimici, & nihil uobis nocebit. Veruntamen
 in hoc nolite gaudere, quia spiritus uobis subiiciuntur: gaudete autē, quod
 nomina uestra scripta sunt in cœlis. In ipsa hora exultauit in spiritu sancto,
 & dixit: Confitebor tibi domine pater cœli & terræ, quod abscondisti hæc à 30
 sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. Etiam pater, quoniam
 sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt à patre meo. Et nemo scit quis
 sit filius, nisi pater: & quis sit pater, nisi filius, & cui uoluerit filius reuelare.
 93 ¶ Et conuersus ad discipulos suos, dixit: Beati oculi, qui uident quæ uos ui-
 detis. Dico enim uobis, quod multi prophetæ & reges uoluerunt uidere 35
 quæ uos uidetis, & non uiderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt.
 94 ¶ Et ecce quidam legisperitus surrexit, tentans illum, & dicens: Magister,
 quid faciendo uitam æternam possidebo? At ille dixit ad eum: In lege quid
 scriptum est? Quomodo legis? Ille respondens dixit: Diliges dominum de 40
 um tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus uiribus tu-
 is, & ex omni mente tua: & proximum tuum sicut teipsum. Dixitq; illi: Re-
 cte respondisti: hoc fac, & uiues. Ille autem uolens iustificare seipsum, dixit
 95 ad IESVM: Et quis est meus proximus? ¶ Suspiciens autem IESVS, di-
 xit: Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Hiericho, & incidit in la-
 trones, qui etiam despoliauerunt eum, & plagis impositis abierunt, semiui 45
 uo relicto. Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem uia, & ui-
 so illo, præteriuit. Similiter & leuita, cum esset secus locum, & uideret eum,
 pertransiit. Samaritanus autem quidam iter faciens, uēnit secus eum, & ui-
 dens eum, misericordia motus est. Et appropiās, alligauit uulnera eius, in-
 fundens oleum & uinum, & imponens illum in iumentum suum, duxit in 50
 stabulum, & curam eius egit. Et altera die protulit duos denarios, & dedit
 stabulario, & ait: Curam illius habe, & quodcunq; supererogaueris, ego cū
 rediero, reddam tibi. Quis horum trium uidetur tibi proximus fuisse illi,
 qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum. Et
 96 ait illi IESVS: Vade, & tu fac similiter. ¶ Factum est autem dum irent, & 55
 ipse intrauit in quoddam castellum, & mulier quædam Martha nomine,

exceptis

excepit illum in domum suam: & huic erat soror nomine Maria. Quæ etiã
 am sedens secus pedes domini, audiebat uerbum illius: Martha autem sata
 gebat circa frequens ministerium. Quæ stetit & ait: Domine, nõ est tibi cura
 60 ra, quod soror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi ut me adiu-
 uet. Et respondens, dixit illi dominus: Martha Martha, sollicita es, & turba
 ris erga plurima. Porrò, unum est necessarium. Maria optimam partem ele-
 git, quæ non auferetur ab ea.

ANNOTATIONES BREUES XLII. CIRCA LITERAM CAP. X.

1	septuaginta -duos, & infra.	ἐπάνω 39 spiritu - sancto, * ὁ ἰησοῦς	50	accedens in stabulum εἰς πανδοχεῖον
3	Et dicebat ἔλεγεν οὖν Dicebat ergo	IESVS, 30 Confitebor ἔξομολογοῦμαι	51	in hospitium die * ἐξελθῶν egrediens
5	mittat ἐκβάλλῃ emittat; extrudat	30	52	stabulario, τῷ πανδοχεῖ
7	In quacunque * ἢ ἄρ' autem	30	52	hospiti ait * αὐτῷ illi
9	sin autem ἢ ἢ μὴ γέ	31	53	Quis * οὖν igitur fuisse γεγονέναι
10	quæ apud illos sunt τὰ παρ' αὐτῶν quæ ab illis sunt	31	54	in illum, μετ' αὐτοῦ
13	appropinquabit ἤγγικεν præteritum & infra.	32	56	cum illo nomine καλουμένη
16	Tamen πλὴν Veruntamen	32	51	uocata domini τοῦ ἰησοῦ
17	remissius ἀνεκτότερον tolerabilis & infra.	32	58	IESV fatagebat περιεσώατο
19	cilicio σάκκον	32	58	distrahebatur frequens ministerium πολλὴν διακονίαν
20	pœniterent, μεπνόσαν pœnituissent	34	59	multam ministratiõẽ dominus ὁ ἰησοῦς
25	nobis * &	38	61	IESVS, 62 erga plurima, περὶ πολλά
26	dedi δίδωμι	40	62	circa multa Porrò unũ est necessa- ριũ, ἃ δέ ἐστι χρεία (rium).
26	præfens, supra	45	62	Vno autem est opus, Vnius autem est necessa- rium (tas) optimam τὴν ἀγαθὴν positium
		49	62	appropians, πρὸςελθῶν

89

Nume. 11.

Hic subdit Lucas missionem septuaginta duorum discipulorum, qui secundo loco sunt apostoli, & post illos primos duodecim apostolos, dicens. **¶** Post hæc autem designauit dominus & alios septuaginta duos, & misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem, & locum quò erat ipse uenturus. Et dicebat illis: Messis quidem multa, operarij autem pauci: Rogate ergo dominum messis, ut mittat operarios in messem suam. Ite, ecce ego mitto uos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta: & neminem per uiam salutaueritis. In quacunque domum intraueritis, primùm dicite: Pax huic domui. & si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax uestra: si uero autem, ad uos reuertetur. In eadem autem domo manete, edentes & bibentes, quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. Et in quacunque ciuitatem intraueritis, & susceperint uos, manducate quæ apponuntur uobis: & curate infirmos, qui in illa sunt: & dicite illis, appropinquauit in uos regnum dei. In quacunque autem ciuitatem intraueritis, & non susceperint uos: exeuntes in plateas eius dicite: Etiam puluerem, qui adhæsit nobis de ciuitate uestra, extergimus in uos: tamen hoc scitote, quia appropinquauit regnum dei. Dico uobis, quia Sodomis in die illa remissius erit, quam illi ciuitati. **¶** Duodecim apostoli, instar duodecim tribuum erant: quibus superadicit dominus septuaginta, instar septuaginta quos Moses habuit cooperatores in moderatione filiorum Israël. De quibus Numerorum undecimo: Congrega mihi septuaginta uiros de senioribus Israël, quos tu nosti, quod senes populi sint ac magistri. Et subditur: Auferam de spiritu tuo, tradamque eis ut sustentent tecum onus populi. Et licet codices Græci solum habeant septuaginta, *εβδομήκοντα*: Latini tamen etiam antiquissimi habent septuagintaduos, quod mysterium continere uidetur: quod ubi septuaginta illi spiritu impleti sunt, Heldad & Medad, qui descripti fuerant, sed non ascenderant, spiritu dei repleti fuerunt in castris, & prophetauerunt cum septuaginta. Et quid, si hi Paulum & Barnabam figurabant? Et misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem, & locum quò erat ipse uenturus, ut sanarent languores, & infirmitates curarent: ut cum uenisset, non occuparetur in sanitatibus corporum instaurandis: sed in uerbo uitæ tradendo ad salutem animarum, & ut præparati per discipulos, & beneficijs allekti, promptius doctrinam magistri in suam salutem reciperent. Et quod hic dominus dicebat discipulis: Messis quidem multa, operarij autem pauci: Rogate ergo dominum messis, ut mittat operarios in messem suam, simile dixerat antequam misisset duodecim apostolos primos, ut habet Matthæus capite nono, numero octuagesimo sexto. Et talia his dat præcepta, qualia dedit duodecim: quæ ponit Matthæus capite decimo, numero 90. Subiungit & Lucas deplorationem, & cum dolore comminationem trium ciuitatum Galilææ, in quibus dominus plurimas operatus fuerat uirtutes, dicens. **¶** Væ tibi Chorozaïm, uæ tibi Bethsaida, quia si in Tyro & Sidone factæ fuissent uirtutes, quæ factæ sunt in uobis: oli in cilicio & cinere sedentes poeniterent. Veruntamē Tyro & Sidoni remissius erit in iudicio, quam uobis. Et tu Capharnaum usque ad cælum exaltata, usque ad infernum demergēris. **¶** Et hæc dolentis animi exclamationem, hanc ad poenitentiam summa benignitate uocantis comminationem, hanc saluandi causa increpationem, posuit Matthæus capite undecimo, numero 110. Neque hic adijcit Lucas. Vnde fit, ut ad sequentia properandum sit. Subiungit ergo Lucas, quam acceptum sit deo recipere à se missos, quamque formidandum illos aspernari, dicens. **¶** Qui uos audit, me audit: & qui uos spernit, me spernit: qui autem

10 qui autem me spernit, spernit eum qui misit me. **C**li audiunt, qui credunt: Credunt,
 qui obediunt, auditaq; opere complent. At ij non audiunt, qui opposita faciunt. Ideo
 & sermonem, & eos qui ad se sermonem habent, spernunt. Verum dum id faciunt,
 non solum eos qui loquuntur spernunt, sed & dominum, qui misit eos, & patrem
 aeternum, qui misit ad nos quidem saluandos proprium filium. Nam si qui legatos
 filij cuiusdam potentis regis contemnerent: hi non solum legatos ipsos contemne-
 rent, sed & filium regis, & regē ipsum: cuius rei & ultores essent: nimirum quia con-
 tēpti essent in suis legatis, & magis quam ipsi: quia legati non suo, sed illorum nomi-
 ne uenissent. Non nihil simile habet Matthaeus capite decimo, numero 104. Mox
 subiūgit regressum septuaginta discipulorum ex locis, ad quae miserat eos dominus
 11 binos, ante quam ad illa proficisceretur, dicēs. **R**euerſi sunt autē septuagintaduo 92
 12 cum gaudio, dicentes: Domine, etiam dæmonia subiiciuntur nobis in nomine tuo.
 13 Et ait illis: Videbam satanam sicut fulgur de cælo cadentem. Ecce dedi uobis pote-
 14 statem calcandi supra serpentes & scorpiones, & super omnem uirtutem inimici, &
 15 nihil uobis nocbit. Veruntamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus uobis subiiciun-
 16 tur. Gaudete autem, quod nomina uestra scripta sunt in cælis. In ipsa hora exultauit
 17 in spiritu sancto, & dixit: Confitebor tibi domine pater cæli & terræ, quod abscon-
 18 disti hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. Etiam pater, quoniam
 19 sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt à patre meo. Et nemo scit quis sit filius, ni-
 20 si pater: & quis pater, nisi filius, & cui uoluerit filius reuelare. **R**euerſi sunt ex locis
 scilicet ad quæ missi fuerant, factis sanitatibus. Et maxime in hoc gaudebāt, quod dæ-
 monia eiciebant in nomine eius: non enim illa ualebant uirtutem tantī nominis per-
 21 ferre. Quibus ait, non solum dæmonia ipsis subiecta fuisse: sed etiam uirtute illa, & in
 nomine illo satanam repente de cælo, id est hoc aëre caliginoso, ruisse. Videbam (in-
 22 quit) satanam, sicut fulgur de cælo cadētem, in nomine meo scilicet. In quo fractam
 & illisam maligni potestātē in hoc nomine demōstrat, in quo & dedit eis potestatem
 23 subiiciendi sibi omnia dæmonia: quæ per serpentes & scorpiones intelliguntur: &
 non solum subiiciendi, sed & omnem uirtutem, uim, conatumq; ad nocendum ini-
 24 micæ potestatis infringendi. Veruntamen huiusce rei contemplatione, gaudio affi-
 25 ci non debebant, sed diuinæ bonitatis consyderatione, quæ dignata erat illos delige-
 re, & numero sanctorum in libro uitæ æternæ adscribere. Et hoc ipso nos docuit do-
 26 minus, cum gaudemus, non nos ipsos aut nobis inferiora attēdere debere, sed in deo
 solo totum nostrum gaudium esse, qui uerè est id quod sunt omnia, omnis bonitas,
 omnis uirtus, omnis potestas omnium, qui solus saluat, solus scribit ad uitam, cuius
 uoluntas & electio, ratio est, & potissima quidem ratio totius numeri saluandorum.
 Qui ergo cupit desyderabile lumen, oculum sursum erigat: & qui uerum gaudium,
 mentem conuertat ad deum, & infusa contemplationis luce superbenignæ & su-
 27 perbonæ totius diuinitatis clementiæ spirituale gaudium hauriat. Et cū **I**ESV omnia
 28 um gratiarum largitore exultet in spiritu sancto, gratias agens per ipsum patri æter-
 29 no, & confitens & agnoscens quod hæc intelligere, & uerè gaudere cōcesserit paru-
 30 uulis, se ex sese insipientes, imprudentesq; & nihil esse cognoscentibus, quæ sapien-
 31 tibus & prudentibus huius seculi, qui se sapientes, qui prudentes, qui aliquid se esse
 32 reputant, denegauit. Et quæ est horum causa? Dei utique uolūtas, ac beneplacitum.
 Etiam (inquit) pater, quoniam sic placuit ante te. Et hoc interest inter mundane, & di-
 33 uine sapientes ac prudentes, quod hi se insipientes & imprudentes agnoscunt & re-
 34 putant nihil esse: illi autem & sapientes & prudentes haberi uolunt. Existimātq; se ali-
 35 quid esse, cum nihil sint, neq; ipsi, neque sapientia & prudentia corū. Exultet preter-
 36 rea in spiritu sancto, in hoc quod omnia tradita sunt à patre, **I**ESV spei nostræ. Qui ut
 homo magis de illa ipsius plusq; admirabili benignitate confidat: uoluit ut deus dei

- filius fieret homo, cui data sunt omnia pro omnibus etiam infinitorum mundorum, si essent, aut futuri essent, hominibus. Et in hoc sit gaudium ipsius, immo nostrum omnium, quod homo in se habet omnia à deo, ut homini in homine: sed in homine deo sit spes omnis, omne bonum, & omne gaudium: qui à solo deo, ut est cognoscitur, et qui solus hominum, deum cognoscit, & ij quibus uoluerit diuinitatem, & fontanā patris, & suam & spiritus reuelare, id est manifestare. Cæterū quis est, qui non desyderaret uidere eū: cuius uisio & auditio, est beatitudo, est felicitas, & cōple-
- 93 » mentum omnium gaudiorū, quod innuit Lucas, cum subdit. ¶ Et cōuersus ad disci-
 » pulos suos, dixit: Beati oculi qui uidēt, quæ uos uidetis. Dico enim uobis, quod multi
 » prophetae, & reges uoluerunt uidere, quæ uos uidetis, & nō uiderūt: & audire quæ
 » auditis, & nō audierūt. ¶ Discipuli dominū uidebāt, & audiebāt sensibiliter: & hoc
 solum nequaquā erat uidere & audire, neq; adhuc beatificabat: alioqui scribæ & pha-
 risæi aduersarij CHRISTI, beati. Verū discipuli nō modo sensu, sed etiā fide uidebāt,
 & audiebant dominum: & hoc erat uidere & audire, sed adhuc in ænigmatē: & isto
 quoq; modo beatificabat, sed adhuc in spe, quo tamen modo multi prophetae & re-
 ges cupierunt eum uidere & audire. Quod si ænigma beatificabat, et prophetis & re-
 gibus imprimebat sui desyderiū, quā optabile nunc est uidere, & audire ipsum do-
 minū in ipsa & gloriæ & maiestatis suæ ueritate: Quā beati qui uidebūt et audient,
 non amplius in spe, sed in uera iam specie, & secura totius boni fructiōe: Et similē Lu-
 cæ hoc loco sermonem, habet Matthæus cap. undecimo, numero 111. Deinde subdit
- 94 » Lucas de legisperito, qui interrogauit dominū, dicens: ¶ Et ecce quidam legisperi-
 » tus, surrexit tētans illum, & dicens: Magister, quid faciendo uitam æternā possidebo?
 » At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quomodo legis? Ille autem dixit: Dili-
 » ges dominum deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus ui-
 » ribus tuis, & ex omni mente tua: & proximum tuum sicut teipsum. Dixitq; illi: Re-
 » cte respondisti. Hoc fac & uiues. Ille autē uolens iustificare seipsum, dixit ad IESVM:
 » Et quis est meus proximus? ¶ Hic legisperitus tētabat, quia sciebat quid esset faciē-
 dum. Et ideo ex eius respōsione, ostēdit ei dominus ipsum fuisse tentatorē: ut qui in-
 terrogaret, quod ex scripturis probè sciebat, quod dominus ostendit, cum ait illi: Re-
 cte respondisti. Hoc fac & uiues. At ille responsum CHRISTI, quod erat detectio cap-
 titosæ interrogationis suæ, in suam laudem & gloriam cōuertens, quod docte respō-
 dit: & uolens amplius iustificare seipsum, id est uolens iustior & doctior uideri, in-
 terrogat dominum, quisnam suus esset proximus. Cui nihilominus benignissime res-
- 95 » spondit dominus, sed in parabola, quam subdit Lucas, dicens. ¶ Suspiciens autem
 » IESVS, dixit: Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Hiericho, & incidit in
 » latrones, qui etiam despoliauerūt eum, & plagis impositis abierunt, semiuiuo relicto.
 » Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem uia, & uiso illo, præteriiuit. Si-
 » militer & leuita cum esset secus locum, & uideret eum, pertransiit. Samaritanus au-
 » tem quidam iter faciens, uēnit secus eum, & uidens eum, misericordiā motus est.
 » Et appropians alligauit uulnera eius, infundens oleum & uinum, & imponens il-
 » lum in iumentum suum, duxit in stabulum, & curam eius egit. Et altera die protulit
 » duos denarios, & dedit stabulario, & ait: Curam illius habe, & quodcunque su-
 » pererogaueris, ego cum rediero, reddam tibi. Quis horum trium uidetur tibi proxi-
 » mus fuisse illi, qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiā in illum.
 » Et ait illi IESVS: Vade, & tu fac similiter. ¶ Locus ille in quo descendentes ab
 Hierusalem in Hiericho incidebant in latrones, ab Hieronymo in libello de locis
 Hebraicis, uocatur MAALEH ADOMIM, quem Græce ait dici ἀνάβασις πυλῆ
 ῥῶν, id est ascensum ruforum uel rubentium, propter sanguinem, qui illic crebro à la-
 tronibus funditur. Et est (inquit) confinium tribus Iudæ, & Benjamin descenditibus
 Hierichum,

Hierichum, ubi & castellum militum situm est ob auxilia uiatorum. Huius sanguina
 rij & cruenti loci dominus quoque in parabola descendens Hierichum de Hiero-
 solyma, recordatur. Hæc ille. Porro quid est, Suscipiens autem IESVS: nisi excipiens
 sermonem, & in uicem respondēdi succedens? Et quid respondit? Parabolā homi-
 nis qui incidit in latrones, qui fuit primus parens noster, & deinceps genus huma-
 num. Descendit ab Hierusalem in Hiericho: quia à paradiso terrestri deiectus in exi-
 lium, in locum omnis mutabilitatis. Incidit in latrones, quia in dæmonia, dæmo-
 num que suggestiones. Spoliauerunt eum, quia omnibus eum gratijs priuauerunt.
 Plagæ impositæ, sunt peccatorum uulnera. Relinquitur semiuiuus: quia uitam cœle-
 stem perdidit, & miseram traxit atque terrenam. Transijt illa uia sacerdos & leuita:
 quia omnis ordo & maiorum & minorum sanctorum, qui dominum præcesserant.
 Et uiso eo pertransijt: quia nullus eorum sic faucium sanauit, sanare ue potuit. Sama-
 ritanus quæ custodē interpretatur, qui iter faciens, uēnit secus eū: dominus noster est,
 uerus generis nostri & solus custos, qui de cœlis descendens, peregrinus inter nos fa-
 ctus est. Qui misericordia motus, uulnera nostra doctrina uiuæ fidei alligauit, spe &
 gratia unxit, & charitate imbuit. Imposuit nos in iumentum suum: quādo nos in hu-
 manitate sua, quam pro nobis sumpsit, curandos suscepit. Duxit nos in stabulum, & τῆς
 παραδοχῆος, id est quorum uis susceptaculum: quādo nos ad ecclesiam suam omnium
 susceptricem matrem uocauit, quæ claudit gregem domini, & ducit ad pascua spiri-
 tus, & fluenta uitæ æternæ. Curam nostri egit, quādo nos fidem suam, fidei quæ sancta
 dogmata edocuit. Et nō satis est, quod per se curā nostri egerit: sed stabulario, & τῆς
 παραδοχῆος, id est quorū uis susceptori, quæ est custos ouilis sui, nos cōmittit. Et altera die,
 quæ est dies noua ueteri diei succedens, profert uicario suo duos denarios: quæ sunt
 duo testamēta, ut nos illa curet doctrina. Et plenam illi pollicetur retributionē, quan-
 do uenerit, in secundo scilicet suo aduentu, si quid ut recte ualeamus, superadiecerit:
 quæ est merces, uita, & gloria æterna. Et interrogatus legisperitus, quis horum tri-
 um Samaritanus ne, an leuita, an sacerdos uideretur illi, qui incidit in latrones,
 fuisse proximus. Respondit, & recte quidem, quod is qui fecerat in illum misericor-
 diam. Ergo CHRISTVS, qui omnibus fecit misericordiam, etiam secundum huma-
 nitatem, omnibus uerè proximus est, & ab omnibus diligendus: non solum quan-
 tum quisque se diligit, sed ab unoquoque supra seipsum, quanto ipse unus cunctis
 hominibus, & non modo hominibus, sed etiam angelis omnibus præstantior, atque
 melior est. Secundum uero diuinitatem, supra omnia diligendus, colendus, adoran-
 dus. Quod si legisperitus intellexit, qui acceperat tentator: uerissime instructus & illu-
 minatus quid faciendo uitam æternam possideret, discessit. Verum & hic insuper edo-
 cemur, quod eos qui nobiscum misericordiam faciunt, & corporalem & spiritua-
 lem, secundum nos diligere debeamus, & illos ducere nobis proximos: et qui magis,
 magis: & qui maxime, maxime. Nunc subdit Lucas, quo pacto dominus in do-
 mo Mariæ & Marthæ sibi hospitium delegerit, dicens. ¶ Factum est autem dum 96
 irent, & ipse intrauit in quoddam castellum. Et mulier quædam, Martha no-
 mine excepit illum in domum suam. Et huic erat soror, nomine Maria, quæ eti-
 am sedens secus pedes domini, audiebat uerbum illius. Martha autem satage-
 bat circa frequens ministerium. Quæ stetit, & ait: Domine, non est tibi curæ quod
 soror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi, ut me adiuuet. Et respon-
 dens, dixit illi dominus: Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima.
 Porro unum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quæ non aufe-
 retur ab ea. ¶ Castellum, Mundum designat. Domus Marthæ, ecclesi-
 am. CHRISTVS, diuinitatem. Maria, uitam exercentes contemplatiuam: Martha,
 uitam transigentes actiuam. Qui in ocio contēplationis uiuunt, à solo deo pendere

dehant, sedentes secus pedes eius: quod stabilitatem, & profundam humilitatem designat: & uiuere ex omni uerbo, quod procedit de ore dei. Qui in negotio actionis, multum rebus terrenis occupati, impliciti, & distracti uiuunt: pijs tamen, ut sunt opera misericordiae, iustitiae, rei familiaris, honestae occupationis, & similia. Et istorum & illorum uita bona est: sed illorum, quam istorum melior. Ac dominus in utro rûq; hospitio diuersatur. Illi, uni quod uerè est, & quod aliter esse non potest, iugiter hærent & uniuntur, & audiunt in parabola sui, Vnum est necessarium, uno est opus, unius est necessitas. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. ubi per τὴν ἀγαθὴν μερίδα, id est ipsam bonam partem, partem meliorem intelligimus: aut certe αὐταγαθὴν, id est seipsa & absolute bonam: quæ plus quam bona, immo plus quam optima est. Et quare non auferetur: Quia contemplatio in altera uita non finitur: est enim hæc beatorum uita, quæ nobis in hac uita incipit, & incrementum sumendo proficit: at nunquam in hac uita est perfecta, sed in altera consummatur. Actio uero in hac uita incepta progreditur, ac etiam terminatur. Qui autem in actione uiuunt, hi uarijs curis, & sollicitudinibus distrahuntur: & audiunt in figura sui, id: Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima: hoc est, tumultuaris circa multa. Quod Martha de Maria conqueritur: hoc indicat actiuos conqueri solitos de contemplatiuis, & illis propemodum indignari, quod in agendis sese non exerceant. Deus autem utranque uitam nouit, & probat meliorem. Porro hic queri solet, an Maria soror Marthæ, fuerit publica ille peccatrix. Ex euangelio non est facile intelligere illam fuisse peccatricem, sed puritatis & uitæ angelicæ affectatricem, contemplationis speculum, & uitæ cum deo unitiua, quæ perfectissima est, specimen quoddam. Sentiat tamen quisque ut uelit: quod nobis uisum est, diximus, candido lectori suum relinquentes iudicium. Annuat igitur nobis CHRISTVS IESVS utriusque uitæ hospes optimus, ut assistamus ei cum Maria, firma stabilitate cordis, & humilitate adhaerentes illi, & laudem & gloriam dantes. Quod si non possumus ad tam sublimia conscendere, saltim cum Martha in obsequijs piorum operum illi placeamus: nam est per quem patrem omnium, patrem cœlestem & deum consolationum cognoscimus, quem per ipsum, & cum ipso in spiritu sancto decet in omni uita laus omnis, & honor, & gloria in perennia, & plus quam perennia seculorum secula. Amen.

CAPVT VNDECIMUM.

97

IT factum est cum esset in quodam loco oras, ut cessauit, dixit unus ex discipulis eius ad eum: Domine, doce nos orare, sicut docuit Ioannes discipulos suos. Et ait illis: Cum oratis, dicite: Pater, sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis peccata nostra: siquidem & nos dimittimus omni debenti nobis. Et ne nos inducas in tentationem. **C**Et ait ad illos: Quis uestrum habebit amicum, & ibit ad illum mediâ nocte, & dicet illi: Amice, comoda mihi tres panes, quonia amicus meus uenit de uia ad me, & non habeo quod ponam ante illum. & ille deinde respondens dicat: Noli mihi molestus esse: iam ostium clausum est, et pueri mei mecum sunt in cubili, non possum surgere & dare tibi. Et si ille perseverauerit pulsas: dico uobis, etsi non dabit illi surgens, eo quod amicus eius sit: propter improbitatem tamen eius surget, & dabit illi quotquot habet necessarios. Et ego dico uobis: Petite, & dabitur uobis: quærите, &